

TÜRKİYE'DE ETİK LİDERLİK VE ETİK KODLAR ÜZERİNE YAPILAN LİSANSÜSTÜ TEZLERİN ANALİZİ: SİSTEMATİK İNCELEMAYA YÖNELİK NİTEL ÇALIŞMA

ANALYSIS OF POSTGRADUATE THESES ON ETHICAL LEADERSHIP AND ETHICAL CODES IN TURKEY: QUALITATIVE STUDY FOR SYSTEMATIC ANALYSIS

Dr. Öğr. Üyesi Fetullah BATTAL¹

Öğr. Gör. Emre SEYREK²

ÖZ

Bu araştırma Türkiye’de 2006-2022 yılları arasında yazılan etik liderlik ve etik kodlar konulu lisansüstü tezlerin genel bir örüntüsünü ortaya koymayı amaçlamaktadır. Türkiye Yükseköğretim Kurumu Ulusal Tez Merkezi’nde (YÖKTEZ) 1 Ocak 2022 – 15 Şubat 2022 tarihleri arasında etik liderlik ve etik kodlar anahtar kelimeleriyle yapılan arama sonucunda 151’i etik liderlik ve 11’i etik kodlar olmak üzere toplam 162 lisansüstü teze ulaşılmıştır. Araştırmanın evren ve örneklemini oluşturan 162 lisansüstü tez, tür ve sayıları, yayınladığı yıllar, hazırlandığı üniversiteler, alanları, yayın dilleri, danışman unvanları, amaç, kapsam ve yöntem parametreleri çerçevesinde sistematik derlemeye dayalı analiz edilmiştir. YÖK TEZ’den elde edilen verilere betimsel analiz ve içerik analizi uygulanarak araştırma soruları kapsamında yorumlanmıştır. Araştırma sonucunda en fazla lisansüstü tezin 2019 yılında yazıldığı tespit edilmiştir. Lisansüstü tezlere en çok Dr. Öğr. Üyesi unvanlı akademisyenlerin danışmanlık yaptığı fark edilmiştir. Lisansüstü tezleri yayınladığı dil bakımında ele alındığında en çok Türkçe olarak yayımlandığı anlaşılmıştır. Lisansüstü tezler amaç kapsam ve yöntem bakımından ele alındığında ağırlıklı olarak eğitim öğretim ve işletme alanında yer alan örgütsel davranış konuları ile ilişkilendirildikleri sonucuna ulaşılmıştır. Araştırma sistematik derleme ve değerlendirme üzerinden yapılması açısından önem arz etmenin yanı sıra ulusal literatüre katkı sunması açısından çalışmanın değerini artırmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Etik Liderlik, Etik Kodlar, Lisansüstü Eğitim, Sistematik Derleme.

JEL Sınıflandırma Kodları: M10, M14, I11.

ABSTRACT

The study aims to reveal a general pattern of postgraduate theses on ethical leadership and ethical codes prepared between 2006-2022 in Turkey. A total of 162 postgraduate theses, 151 of ethical leadership and 11 of ethical codes, are determined as a result of a search conducted with the keywords ethical leadership and ethical codes between January 1, 2022, and February 15, 2022, in the National Thesis Center of the Turkish Higher Education Institution (YÖKTEZ). 162 postgraduate theses, which constitute the universe and sample of the research, are analyzed based on a systematic review within the framework of their types and numbers, the years they are published, the universities they are prepared, their subjects, publication languages, advisor titles, purpose, scope and method parameters. The data obtained from YÖKTEZ are interpreted within the scope of research questions by applying descriptive analysis and content analysis. As a result of the study, it is determined that the greatest number of postgraduate theses were written in 2019. Most of the postgraduate theses are prepared under the advisory of assistant professors. When the postgraduate theses are considered in terms of the language in which they are published, it is understood that they are mostly published in Turkish. When the graduate theses are considered in terms of purpose, scope and method, it is concluded that they are mainly associated with organizational behavior issues in the field of education and management. The research is important in terms of systematic compilation and evaluation, as well as increasing the value of the study in terms of contributing to the national literature.

Keywords: Ethical Leadership, Ethical Codes, Postgraduate Education, Systematic Review.

JEL Classification Codes: M10, M14, I11.

¹ Bayburt Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, İşletme Bölümü, fbattal@bayburt.edu.tr

² Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi, Meslek Yüksekokulu, Mülkiyet Koruma ve Güvenlik Bölümü, eseyrek@agri.edu.tr

EXTENDED SUMMARY

Purpose and Scope:

Considering the way in which the concepts of ethics and morality are handled and used in the domestic literature, it is seen that there is no clarity. Morality is defined as the behavior that is called right or wrong regardless of the condition or conditions (Lovett & Jordan, 2005, s. 167). Ethics, which is a philosophical discipline and takes on a more abstract structure, is defined as the art of thinking about morality (Erdoğan et al., 2018). Ethics is a philosophical discipline that morally examines good and bad, right and wrong, rules, norms or values that form the basis of human relations with his environment (Çelebi & Akbağ, 2012, s. 428). When the concepts of ethics and morality are compared with each other; It is seen that ethics focuses on more universal principles than morality. In other words, it is seen that the principles in ethics do not change easily and seek to be universal, but in morality, the principles and values valid in various groups vary from society to society, even in different parts of the same society (Helvacı, 2010, s. 392). All these indicators reveal that the concepts of ethics and morality are different from each other. This research aims to reveal a general pattern of postgraduate theses on ethical leadership and ethical codes written between 2006-2022 in Turkey. A total of 162 postgraduate theses, 151 of ethical leadership and 11 of ethical codes, were found as a result of a search conducted with the keywords ethical leadership and ethical codes between January 1, 2022 and February 15, 2022 in the National Thesis Center of the Turkish Higher Education Institution (YÖKTEZ).

Design/methodology/approach:

Based on the mentioned literature, in this study, it is aimed to examine the trends in postgraduate thesis studies on ethical leadership and ethical codes in the context of Turkey, which were prepared between the years 2006-2022. In this context, the types and numbers of postgraduate theses on ethical leadership and ethical codes, which are registered in the National Thesis Center of the Council of Higher Education and have access, are analyzed based on a systematic compilation within the framework of the parameters of the year they were published, the universities they were prepared, their subjects, publication languages, advisor titles, purpose, scope and method. Within the scope of this research, it is aimed to contribute to the literature by evaluating the postgraduate theses covering the subjects of ethical leadership and ethical code, which are in a way complementary to each other, by considering the subject nationally.

Findings:

In this research, a descriptive analysis of the theses, whose keywords are "ethical leadership and ethical codes", carried out under the leadership of consultants in various universities in Turkey (2006-2022), is presented. Although the analysis method used to achieve this goal is the document review format, the source of the analysis is the master's and doctoral theses that are allowed to be shared in YÖKTEZ. In addition, master's and doctoral theses were examined in terms of type, year, university, language used, advisor titles, aims, main focuses and methodologies and were researched by systematic review method. When these theses are looked at quantitatively, it is revealed that ethical leadership is the key word in many master's and doctoral theses compared to ethical codes. From this point of view, it can be said that the fact that ethical leadership is a more concrete phenomenon than ethical codes leads to these results based on the definitions and comparisons made in the introduction (Hartog, 2004). Considering the years in which postgraduate theses labeled ethical leadership and ethical codes were prepared in the sample, it is seen that both master's and doctoral theses on ethical leadership were few in 2008-2013, but master's theses increased between 2014-2017. and doctoral theses increased between these years. When the ethical codes are examined by years, it is seen that the interest in master's and doctoral theses has increased between the years 2017-2018, as in the ethical leadership keyword, and this trend is at the level of doctoral thesis.

Conclusion and Discussion:

Based on these data, the concepts of ethical leadership and ethical codes have been discussed more intensively by various universities after 2017 in Turkey; however, ethical codes or professional ethical standards that have been studied in the USA and European countries since 2008 have not yet received this intense interest in our country. In this way, the studies on the subject in our country have been examined and it has been seen that the majority of these studies (Karabey & Battal, 2018; Battal, 2019; Battal & Karabey, 2020). When the postgraduate theses (Ethical leadership-ethical codes) within the scope of the sample are examined in terms of methodology, it is revealed that the tendency is gathered around a lot of research. The main reason for this situation can be interpreted as the dominance of the positivist perspective in Turkey and the acceptance of these results as more reliable. However, at this point, quantitative studies with a positivist focus in our country could not find a place for itself. Although there are various reasons for this, the fact that the survey and the observation or interview techniques that the participants are aware of do not reflect a long enough perception dimension is another issue discussed in the literature. In this respect, the fact that qualitative studies should be handled and concentrated more, especially in the field of social sciences, emerges more clearly. Thus, recognizing the gaps in the field will provide both consultants and researchers the opportunity to conduct a SWOT analysis of their fields.

1. GİRİŞ

Etik ve ahlak kavramlarının yerli literatürdeki ele alınış ve kullanım biçimlerine bakıldığında bir netliğin olmadığı görülmektedir. Ahlak, koşul ya da şartlardan bağımsız doğru veya yanlış olarak adlandırılan davranışlar olarak tanımlanmaktadır (Lovett ve Jordan, 2005, s. 167). Felsefi bir disiplin olan ve daha soyut bir yapıya bürünen etik ise, ahlak üzerine düşünme sanatı olarak tanımlanmaktadır (Erdoğan vd., 2018). Etik, insanoğlunun çevresi ile kurmuş olduğu ilişkilerin temelini oluşturan iyi kötü, doğru yanlış, kural, norm ya da değerleri ahlaki yönden inceleyen felsefi bir disiplindir (Çelebi ve Akbağ, 2012, s. 428). Etik ve ahlak kavramları birbiriyle karşılaştırıldığında; etiğin ahlaka göre daha evrensel ilkeler üzerine yoğunlaştığı görülmektedir. Başka bir ifadeyle, etikte konulan ilkelerin kolay kolay değişmediği ve evrensel olma arayışlarında bulunduğu ancak ahlakta ise, çeşitli gruplarda geçerli olan ilkelerin ve değerlerin toplumdan topluma hatta aynı toplumun farklı bölgelerinde bile değişiklik gösterdiği görülmektedir (Helvacı, 2010, s. 392). Tüm bu göstergeler etik ve ahlak kavramlarının birbirinden farklı olgular olduğunu ortaya koymaktadır.

Etik konusu incelendiğinde karşımıza çıkan bir diğer kavramda etik kodlardır. Etik kodlar, bir meslek grubuna ait hem genel hem de spesifik uygulamaları içeren bir rehber niteliği taşımaktadır (Molander, 1987, s. 619-620). Etik kodlar, soyut ve genel ahlaki standartları ifade etmenin yanı sıra iş yaşamında sistematik ve organizasyonel etkileşim olarak nitelendirilirken, günlük yaşamda ise bilinçli bir insan davranışı olarak görülür ve bu özellikleri ile yaşamın hemen hemen her alanında insan davranışlarını ve insan ilişkilerini düzenlemektedir (Yüksel, 2015, s. 10). Bu bilgiler ışığında işletmeler açısından etik kodlar, bütün organizasyon çalışanları tarafından kabul edilen ve organizasyonun ahlaki kuralları doğrultusunda oluşturduğu davranış düzeni şeklinde tanımlanabilir. Ayrıca etik kodların organizasyonun davranış standartlarını, ilkelerini ve değerlerini ortaya koyduğu söylenebilir (Pater ve Gils, 2003, s. 764).

Örgüt çalışanları iş yerinde karşılaştıkları karar verme veya çıkar çatışması gibi durumlar karşısında bir seçim yapmak zorunda kaldıklarında, çalıştıkları örgütün değerlerini içselleştirdikleri oranda, olaylara etik yönden yaklaşmaya çalışırlar (Gürlek ve Gürol, 1993, s. 196-197). Yönetim ahlakının en temel unsurlarından bir tanesi olan etik kodların belirlenmesinin temel amacı, iş yaşamında bir standart oluşturmak ve meydana gelebilecek belirsizlikleri en aza indirerek minimize etmektir (Valentine ve Fleischman, 2002, s. 301). Etik kodlar, örgüte özgü değer veya ilkelerin bir çeşit örgüt anayasası olarak tarif edilmesi şeklinde tanımlanmaktadır. Etik kodların temel felsefesinden biride, iç ve dış çevreye karşı örgütün kendisini nasıl tarif edeceği ile ilgili sorununda cevabıdır (Strobel, 2001, s. 413).

Etik konusu içerisinde yer alan bir diğer kavram da liderlerin kararlarında veya etkileşimlerinde etik ilkeleri ön planda tuttuğu etik liderlik kavramıdır. Etik liderlik, kişisel ilişkilerde veya eylemlerde uygun davranışlar ortaya konulması şeklinde tanımlanmaktadır (Yang, 2014, s. 514). Etik liderlik örgüt içerisindeki etik yönetim anlayışını oluşturarak çalışanların yanlış davranışlarda bulunmasına karşı önemli bir koruyucu unsur olduğu ifade edilmektedir. Liderlerin böyle bir durumla karşı karşıya kalmamaları için, iş hayatındaki kararları eylemleri ve davranışlarını etik kurallara uygun şekilde yerine getirme konusunda dikkatli olmalıdırlar (Toor ve Ofori, 2009, s. 533). Etik kurallara uymayan liderlerin, çalışanların isteklerine karşı daha duyarlı, daha bencil ve daha çıkarıcı oldukları belirtilmiştir (Howell ve Avolio, 1992). Bu bağlamda Yukl (2013) yaptığı çalışmada etik olmayan liderlerin, aldatıcı faaliyetlerde bulunmasının ve yanlış sözler vermesinin istenmeyen durumlara neden olacağını vurgulayarak liderlerin etik ilkelere ve değerlere sahip olması gerektiğini belirtmiştir. Tüm bu araştırmalar, çalışanların daha verimli olmaları ve liderlerine daha çok güven duymaları için liderlerin daha fazla etik davranışlarda bulunmalarını adeta zorunlu hale getirmiştir. Bunun için liderler ceza ve ödül gibi yaptırımlar kullanarak çalışanlarını etik davranışa sevk etmeleri gerekmektedir (Brown vd., 2005; Toor ve Ofori, 2009, s. 544).

Türkiye’de etik liderlik ve etik kodlar alan yazını incelendiğinde bu kavramlara ait çalışmaların 2000 ‘li yıllardan itibaren artış gösterdiği ve halen istenilen doygunluğa ulaşamadığı görülmektedir. Bu bağlamda ülkemizde etik liderlik ve etik kodlar alanındaki çalışmaları inceleyen çok az çalışma bulunmaktadır. Kürü ve Aksoy (2021) çalışmalarında Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezinde yer alan 2003-2020 yıllarına ait 218 lisansüstü tezi yayımlandığı yıl, dil, üniversite, kullanılan araştırma yöntemi, ilişkilendirilen değişkenler, ölçme aracı olarak kullanılan ölçek ve bu ölçeklerin uygulandığı sektörler bağlamında inceleyerek durum tespiti yapmışlardır. Yapılan araştırma sonucunda doktora tezlerinin en çok 2017 yılında yüksek lisans tezlerinin ise en çok 2019 yılında yayımlandığı tespit edilmiştir. Ayrıca yazılan doktora tezlerinde etik liderlik kavramının en çok etik iklim ve örgütsel bağlılık kavramları ile birlikte kullanıldığı, yüksek lisans tezlerinde ise bu kavramın en çok demografik

değişkenler, örgütsel bağlılık ve örgütsel adalet kavramlarıyla birlikte kullanıldığı sonucuna ulaşılmıştır. Kullanılan araştırma yöntemleri açısından konuya bakıldığında hem doktora tezlerinde hem de yüksek lisans tezlerinde en çok nicel araştırma yöntemlerinin kullanıldığı görülmüştür. Nicel araştırma yöntemi kullanılan yüksek lisans ve doktora tezlerinde ölçek olarak en çok Brown vd. (2005) ve Yılmaz (2005)'in geliştirdiği etik liderlik ölçeklerinin kullanıldığı anlaşılmıştır. Yazılan yüksek lisans ve doktora tezlerinin ağırlıklı olarak kamu sektöründe hazırlandığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu bilgilerin yanı sıra doktora tezlerinin en çok İşletme Anabilim Dalında hazırlandığı yüksek lisans tezlerinin ise, en çok Eğitim ve Öğretim Anabilim Dalında hazırlandığı görülmüştür.

Tüm bu bilgiler incelendiğinde etik liderlik ve etik kod kavramlarının farklı olgular olduğu sonucuna ulaşılabilir. Ancak her ne kadar farklı kavramlar olsalar da aslında birbirlerinin tamamlayıcıları durumundadırlar. Etik liderin rol modellikinden ve davranışlarından bağımsız hiçbir yazılı ve sözlü ifade çalışanın davranışlarını etkilememektedir (Handy ve Russell, 2018). Yani etik kodlar ancak etik liderin davranışları ile tutarlı olduğu zaman anlam kazanmakta ve liderin değerleri aktarım kabiliyeti ile iletişim becerileri çalışan üzerinde etkisini göstermektedir (Yağmur, 2020, s. 5). Bu bağlamda etik liderlik ile etik kodlar arasında bir ilişkinin varlığından söz edilebilir. Bu nedenle bu çalışmada etik liderlik ve etik kod kavramları birlikte ele alınmaktadır.

Belirtilen literatürden hareketle bu çalışmada, Türkiye bağlamında etik liderlik ve etik kodlar üzerine 2006-2022 yılları arasında hazırlanmış lisansüstü tez çalışmalarındaki eğilimlerin incelenmesi amaçlanmıştır. Bu bağlamda Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezinde kayıtlı ve erişim izni olan etik liderlik ve etik kodlar konulu lisansüstü tezlerin tür ve sayıları, yayınladığı yıllar, hazırlandığı üniversiteler, alanları, yayın dilleri, danışman unvanları, amaç, kapsam ve yöntem parametreleri çerçevesinde sistematik derlemeye dayalı analiz edilmektedir. Bu araştırma kapsamında konu ulusal anlamda ele alınarak birbirinin bir nevi tamamlayıcısı konumunda bulunun etik liderlik ve etik kod konularını kapsayan lisansüstü tezler değerlendirilerek literatüre katkı yapmayı amaçlamaktadır.

2. YÖNTEM

Bu araştırma Türkiye düzleminde etik liderlik ve etik kodlar konularında hazırlanmış lisansüstü tezlerin sistematik olarak derlenmesini amaçlamaktadır. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki araştırma sorularına cevaplar aranmıştır.

1. Türkiye’de 2006-2022 yılları arasında hazırlanmış olan etik liderlik ve etik kodlar konulu lisansüstü tezler tür ve sayı bakımından nasıl dağılım gösterir?
2. Türkiye’de 2006-2022 yılları arasında hazırlanmış olan etik liderlik ve etik kodlar konulu lisansüstü tezler yıl bakımından nasıl dağılım gösterir?
3. Türkiye’de 2006-2022 yılları arasında hazırlanmış olan etik liderlik ve etik kodlar konulu lisansüstü tezler üniversite bakımından nasıl dağılım gösterir?
4. Türkiye’de 2006-2022 yılları arasında hazırlanmış olan etik liderlik ve etik kodlar konulu lisansüstü tezler alan bakımından nasıl dağılım gösterir?
5. Türkiye’de 2006-2022 yılları arasında hazırlanmış olan etik liderlik ve etik kodlar konulu lisansüstü tezler yayımlandığı dil açısından nasıl dağılım gösterir?
6. Türkiye’de 2006-2022 yılları arasında hazırlanmış olan etik liderlik ve etik kodlar konulu lisansüstü tezler danışman unvanı bakımından nasıl dağılım gösterir?
7. Türkiye’de 2006-2022 yılları arasında hazırlanmış olan etik liderlik ve etik kodlar konulu lisansüstü tezler amaç, kapsam ve yöntem açısından nasıl dağılım gösterir?

Tablo 1’de özetlendiği gibi bu çalışmada, öznel bir araştırma yöntemi olan ve dokümanların incelenmesi gibi nitel veri toplama araçlarının kullanıldığı nitel araştırma yöntemine başvurulmuştur. Bu araştırma kapsamında, belirlenmiş bir konuya ilişkin daha önceden çizilmiş bir çerçeve etrafında belirlenen konu ile alakalı daha önceden yapılmış tüm araştırmaları sistemli ve yansız olarak irdelenmesine (Almaz, 2021; Karaçam, 2013) imkân sağlayan sistematik derleme yöntemi kullanılmıştır. Sistematik derleme yöntemi, belirlenen bir akademik alanın nasıl bir akım içerisinde olduğu, o alanda en çok ve en az hangi konuların çalışıldığının belirlenmesi, o alanda yapılmış çalışmaların karşılaştırılması ve bunun yanı sıra o alanda yapılmış çalışmaların bir bütün olarak görünür kılınmasına olanak veren araştırma yöntemidir (Almaz, 2020).

Bu bilgiler ışığında çalışmanın analiz birimini Türkiye’de hazırlanan etik liderlik ve etik kodlar konulu yüksek lisans ve doktora tezleri meydana getirmektedir. Yükseköğretim Kurumu Ulusal Tez Merkezi’nde 1 Şubat 2022 tarihi itibarıyla yer alan etik liderlik ve etik kodlar konulu lisansüstü tezler incelendiğinde etik liderlik konulu 130 yüksek lisans tezi ve 21 doktora tezi; etik kodlar konulu 3 yüksek lisans ve 8 doktora tezi olmak üzere toplam 162 lisansüstü tezin erişim izni bulunduğu tespit edilmiştir. Bu bağlamda bu çalışmanın evrenini Yükseköğretim Kurumu Ulusal Tez Merkezi’nde 1 Şubat 2022 tarihi itibarıyla kayıtlı bulunan 162 etik liderlik ve etik kodlar konulu lisansüstü tez oluşturmaktadır. Araştırmanın evrenini oluşturan 162 lisansüstü tezin tamamı ulaşılabilir olduğu için aynı zamanda araştırmanın örneklemini de oluşturmaktadır. Bunun yanında tüm tezlere ulaşım imkânı bulunduğu için çalışma, evrenin tamamını temsil etme gücü kazanmaktadır. Bu bağlamda örneklemin araştırma sorularını cevaplama noktasında tatminkâr olduğu söylenebilir.

Tablo 1. Araştırma Yöntemine Genel Bakış

Araştırma Süreci	
Araştırma Yöntembilimi	Nitel araştırma
Araştırma Yöntemi	Sistematiik derleme
Araştırmanın Analiz Birimi	Yükseköğretim Kurumu Ulusal Tez Merkezi’nde yer alan ve erişim izni verilmiş etik liderlik ve etik kodlar konulu, lisansüstü tezler
Araştırmanın Evreni	162 lisansüstü tez
Araştırmanın Örneklemi	162 lisansüstü tez
Veri Toplama Yöntemi	Dokümanlar
Veri Analizi	Betimsel analiz ve içerik analizi

Sistematiik derleme çalışmaları genel anlamda, araştırmada kullanılacak soruların belirlenmesi, derleme konusu ile ilgili literatür taramasının yapılması, çalışmanın uygunluk ölçütlerinin belirlenmesi, çalışma açısından uygun olan verilere ulaşılması ve bulguların yorumlanması aşamalarını içeren silsileler bütünü organize edilmesidir (Almaz, 2020; Aslan, 2018; Çınar, 2021; Hatipoğlu, 2021; Wright, vd., 2007). Bu bağlamda Torrance (2004, aktaran Almaz, 2021, s. 335) bir sistematiik derleme çalışmasının aşağıda belirtilen adımlar çerçevesinde ele alınması gerektiğini öne sürmüştür:

1. Cevaplanabilir araştırma soruları belirtilmelidir,
2. Araştırma terimleri tanımlanmalıdır,
3. Elle arama yapılan dergilerde ve elektronik veri tabanlarında sistematiik bir arama yapılmalıdır,
4. Eğer çalışmada yer alıyorsa özete göre eğer yer almıyorsa başlığa göre dahil etme veya hariç tutma kriterleri belirlenerek filtreleme işlemi yapılmalıdır,
5. Çalışmanın güvenilirliğini artırmak adına birden fazla araştırmacının kriterleri tanımlaması ve verileri gözden geçirmesi sağlanmalıdır,
6. Gerçekleştirilen gözden geçirme neticesinde çalışma ile daha az ilgili veya düşük kaliteli araştırmalar netleştirilerek alanın haritası belirlenmelidir,
7. Son adımda çalışmanın araştırma soruları ile direkt ilişkisi bulunan ve yüksek kalite düzeyine sahip olan araştırmaların nihai incelenmesi yapılmalıdır.

Bu çalışmada yukarıda bahsedilen adımlar dikkate alınarak aşağıda belirtilen süreçler izlenmiştir:

1. Çalışmanın amacı çerçevesinde cevaplanabilir araştırma soruları oluşturulmuştur.
2. Etik liderlik ve etik kodlar olmak üzere iki arama terimi tanımlanmıştır.
3. Çalışmada kullanılacak veri tabanı olarak Yükseköğretim Kurumu Ulusal Tez Merkezi elektronik veri tabanı belirlenmiştir.
4. Dahil etme kriteri olarak “tez adı” erişim durumu olarak “izinli” ve tür olarak ise “yüksek lisans” ve “doktora” ölçütleri belirlenmiştir. Bu bağlamda Yükseköğretim Kurumu Ulusal Tez Merkezi’ne girilmiş, açılan sayfada tarama terimi giriniz sekmesine “etik liderlik”, aranacak alan kısmına “tez adı”, izin durumu kısmına “izinli” ve tez türü kısmına ise “yüksek lisans” yazılarak bul kısımdan ilgili lisansüstü tezler filtrelenmiştir. Aynı işlem

etik liderlik konulu doktora tezleri ve etik kodlar konulu yüksek lisans ve doktora tezleri içinde titizlikle tekrarlanmıştır.

5. Yapılan araştırmanın güvenilirliğini yükseltmek adına nitel araştırma yöntemleri alanında uzmanlaşmış bir araştırmacıdan bağımsız bir filtreleme yapması istenmiş ve yapılan filtreleme işlemi neticesinde yapılan karşılaştırmada aynı verilere ulaşıldığı görülmüştür. Araştırmanın verileri 1 Ocak 2022 - 15 Şubat 2022 tarihleri arasında toplanmış olup nitel araştırma etiği ilkeleri uygun bir hareket tarzı belirlenmiştir.
6. Araştırma için toplanan veriler sayesinde tarama alanının haritası netleştirilmiştir.
7. Filtreleme sonucunda elde edilen lisansüstü tezler indirilerek önceden belirlenmiş tez türü ve sayısı, yayınladığı yıl, hazırlandığı üniversite, konu, yayın dilli, danışman unvanı, amaç, kapsam ve yöntem parametreleri çerçevesinde değerlendirilmiş ve çalışma için ihtiyaç duyulan parametre bilgileri excel dosyasına tek tek eklenmiştir. Excel dosyasında yer alan verilere çözümleme işlemi uygulanarak tablolaştırılmıştır. Elde edilen tüm veriler birleştirilerek analize uygun bir biçime getirilmiş ve yorumlama sürecine geçilmiştir.

Nitel araştırma yöntemleri, bünyelerinde farklı hususlar barındırdıkları için veri analizlerinde değişiklik göstermektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2018). Nitel araştırmalarda araştırma süreci, verilerin organize edilmesi, toplanan verilerin ön değerlendirme aşamasından geçirilmesi, terimlerin kodlanması, verilerin sunumu ve yorumlanması sarmalı olarak ifade edilmektedir (Creswell ve Poth, 2007). Ancak Strauss (1987) çalışmasında araştırma sürecinin standart hale getirilmesinin çalışma yapan araştırmacıları sınırlandıracağı ve bu sınırlandırmanın da zengin ve derin araştırma sonuçlarına ulaşmayı engelleyeceğini vurgulamıştır. Alan yazında farklı yaklaşımlar ifade edilse de önemli olan nokta terimlerin anlamlı bir şekilde bağdaştırılmasıdır (Yıldırım ve Şimşek, 2018). Bu bağlamda veri analizi aşamasında betimsel analiz ve içerik analizi yapılması tavsiye edilmektedir. Betimsel analizde datalar önceden belirlenmiş olan kriterler çerçevesinde özetlenip yorumlanırken içerik analizinde ise, elde edilen datalar daha yoğun bir biçimde tetkik edilip mantıksal bir şekilde hazırlanarak daha anlaşılır bir formda sunulmaktadır. Bu araştırma neticesinde ulaşılan verilere *betimsel analiz* ve *içerik analizi* uygulanarak araştırma soruları bağlamında yorumlanmıştır.

Yapılan çalışmanın raporlanması noktasında elde edilen veriler okuyucunun daha iyi anlamasını sağlama adına nitel araştırma yöntemlerinin izin verdiği ölçüler çerçevesinde basit tanımlayıcı istatistikler ve tablolar kullanılarak aktarılmıştır. Böylelikle ulaşılan veriler ışığında Türkiye Yüksek Öğretim Kurumu Ulusal Tez Merkezi'nde bulunan ve erişim noktasında herhangi bir engel bulunmayan etik liderlik ve etik kodlar konulu lisansüstü tezlerin genel bir görünümü resmedilmiştir.

3. BULGULAR

3.1. Etik Liderlik ve Etik Kodlar ile ilgili Tezlerin Tür ve Sayı Cinsinden Durumu

Araştırmanın örnekleme bakıldığında anahtar kelimelerden ilki olan etik liderlik isimli tezlerin türlerine göre yüksek lisans tezlerinde (130) ve doktora tezlerinde (21) çalışıldığı bu kapsamda etik liderlik konusunun yüksek lisans seviyesinde daha çok araştırıldığı görülmüştür. Söz konusu örneklemin ikinci anahtar kelimesi olan etik kodlar incelendiğinde ise yüksek lisans tezi olarak (3) ve doktora tezi olarak (8) adet çalışmanın yer aldığı ortaya çıkmıştır. Bu noktada etik kodlar kavramının etik liderlik kavramına göre çok daha az çalışıldığı ve yine etik liderliğin tersine bu çalışmaların çoğunluğunun doktora tezlerinde gerçekleştiği görülmüştür. (Tablo 2).

Tablo 2. Etik Liderlik ve Etik Kodlar ile ilgili Tezlerin Dağılımları

Anahtar Kelime	Tezlerin Türleri	Tezlerin Sayıları (adet)	Toplam
Etik Liderlik	Yüksek Lisans	130	151
	Doktora	21	
Etik Kodlar	Yüksek Lisans	3	11
	Doktora	8	

3.2. Etik Liderlik ve Etik Kodlar ile ilgili Tezlerinin Yıllara Göre Durumları

Tablo 3'e bakıldığında 2006-2022 yılları arasında etik liderlik ile ilgili yapılan yüksek lisans tezlerinin en fazla 2019 yılında (21 adet tez) çalışıldığı görülmektedir. Ayrıca etik liderlik ile ilgili Türkiye'de en fazla doktora çalışması 2017 yılında yapılmıştır. Tablo 3'e göre Türkiye'de etik kodlarla ilgili lisansüstü tez çalışmalarına

bakıldığında en fazla çalışmanın doktora tezi (8 adet) yönünde olduğunun; ancak yüksek lisans tezlerinin yalnızca 2006, 2009 ve 2020 yıllarında yapıldığı görülmektedir. Bu kapsamda Türkiye’de yapılmış etik liderlik ve etik kodlar konulu lisansüstü çalışmalar sayısal olarak kıyaslandığında etik liderlik konusunun etik kodlar konusuna göre daha fazla incelendiği ve etik kodlar ile ilgili oldukça az sayıda tez çalışmasının yapıldığı söylenebilir.

Tablo 3. Etik Liderlik ve Etik Kodlar Konulu Yüksek Lisans ve Doktora Tezlerinin Yıllara Göre Dağılımları

Yıllar	Etik Liderlik		Etik Kodlar		Toplam
	Yüksek Lisans Tezleri (Adet)	Doktora Tezleri (Adet)	Yüksek Lisans Tezleri (Adet)	Doktora Tezleri (Adet)	
2006	-	1	1	1	3
2007	-	1	-	-	1
2008	2	-	-	-	2
2009	5	1	1	-	7
2010	5	-	-	-	5
2011	4	1	-	1	6
2012	3	1	-	-	4
2013	4	1	-	1	6
2014	11	1	-	-	12
2015	16	-	-	-	16
2016	15	1	-	-	16
2017	10	5	-	2	17
2018	7	2	-	2	11
2019	21	4	-	-	25
2020	17	-	1	1	19
2021	10	2	-	-	12
2022	-	-	-	-	-
Toplam	130	21	3	8	162
Genel Toplam		151		11	

3.3. Etik Liderlik ve Etik Kodlar Konulu Tezlerin Türlerine Göre Hazırlanıldığı Üniversiteler Bakımından Dağılımları

Tablo 4’te Türkiye’de etik liderlik ve etik kodlar üzerine hazırlanan tezlerin hangi üniversitelerde yapılmış olduğunu gösteren bulgulara yer verilmiştir. Buna göre öncelikle etik liderlik kavramı ile ilgili yapılan yüksek lisans tezlerinin en fazla İstanbul Bahçeşehir Üniversitesinde (11 adet tez) olduğu bu üniversiteyi sırasıyla: Gazi Üniversitesi, (5 adet tez) Gebze Teknik Üniversitesinde (4 adet tez) ve Selçuk Üniversitesininin (4 adet tez) ile takip ettiği görülmüştür. Yine etik liderlik kavramı ile ilgili Türkiye’de yapılan doktora tezlerine odaklanıldığında en fazla tezin Gazi Üniversitesinde (4 adet tez) ve Gaziantep Üniversitesinde (3 adet tez) yapıldığı görülmektedir.

Çalışmanın ikinci anahtar kelimesi olan etik kodlar kavramını el aldığımızda ise, yapılan yüksek lisans tezlerine göre Türkiye’de bu konuda sadece Celal Bayar üniversitesinde (1 adet tez); Gazi Üniversitesinde (1 adet tez) ve İstanbul Okan Üniversitesinde (1 adet tez) olmak üzere toplamda 3 adet tez yazıldığı ortaya çıkmıştır. Bunun yanında etik kodlar ile ilgili yapılan doktora tezleri incelendiğinde en fazla tezin Marmara Üniversitesinde (2 adet tez) yapıldığı görülmüştür.

Tablo 4. Etik Liderlik ve Etik Kodlar Konulu Tezlerin Türlerine Göre Hazırladığı Üniversiteler Bakımından Dağılımları

Üniversiteler	Etik Liderlik		Etik Kodlar		Üniversiteler	Etik Liderlik		Etik Kodlar	
	YL Tez Sayıları (Adet)	D. Tez Sayıları (Adet)	YL Tez Sayıları (Adet)	D. Tez Sayıları (Adet)		YL Tez Sayıları (Adet)	D. Tez Sayıları (Adet)	YL Tez Sayıları (Adet)	D. Tez Sayıları (Adet)
Abant İzzet Baysal Üniversitesi	-	1	-	-	Bartın Üniversitesi	2	-	-	-
Adnan Menderes Üniversitesi	-	-	-	1	Bayburt Üniversitesi	1	-	-	-
Akdeniz Üniversitesi	2	-	-	-	Beykent Üniversitesi	2	-	-	-
Afyon Kocatepe Üniversitesi	2	-	-	1	Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi	1	-	-	-
Atatürk Üniversitesi	1	1	-	-	Bayburt Üniversitesi	1	-	-	-
Avrasya Üniversitesi	1	-	-	-	Dokuz Eylül Üniversitesi	1	1	-	-
Bahçeşehir Üniversitesi	11	-	-	-	Düzce Üniversitesi	1	-	-	-
Ege Üniversitesi	1	-	-	-	İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi	4	-	-	-
Celal Bayar Üniversitesi	-	-	1	-	Dokuz Eylül Üniversitesi	1	1	-	-
Erciyes Üniversitesi	-	1	-	-	Düzce Üniversitesi	1	-	-	-
Eskişehir Osmangazi Üniversitesi	1	-	-	1	İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi	4	-	-	-
Fırat Üniversitesi	1	1	-	-	Dokuz Eylül Üniversitesi	1	1	-	-
Gazi Üniversitesi	5	4	1	1	İstanbul Gelişim Üniversitesi	2	2	-	-
Gaziantep Üniversitesi	1	3	-	-	İstanbul Üniversitesi	2	2	-	-
Gebze Teknik Üniversitesi ve Enstitüsü	4	-	-	1	Kafkas Üniversitesi	1	-	-	-
Gümüşhane Üniversitesi	-	1	-	-	Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi	1	-	-	-
Hacettepe Üniversitesi	1	-	-	-	Karabük Üniversitesi	1	-	-	-
Haliç Üniversitesi	1	-	-	-	Karamanoğlu Mehmet Bey Üniversitesi	2	-	-	-
Harran Üniversitesi	2	-	-	-	İstanbul Gelişim Üniversitesi	2	2	-	-
Hitit Üniversitesi	1	-	-	-	İstanbul Üniversitesi	2	2	-	-
İnönü Üniversitesi	-	1	-	-	Kafkas Üniversitesi	1	-	-	-
İskenderun Teknik Üniversitesi	1	-	-	-	Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi	1	-	-	-
İstanbul Arel Üniversitesi	3	-	-	-	Karabük Üniversitesi	1	-	-	-
İstanbul Aydın Üniversitesi	1	-	-	-	Kocaeli Üniversitesi	3	1	-	-
İstanbul Esenyurt Üniversitesi	1	-	-	-	Kırıkkale Üniversitesi	1	-	-	-
Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi	3	-	-	-	Maltepe Üniversitesi	5	-	-	-
Nişantaşı Üniversitesi	1	-	-	-	Marmara Üniversitesi	4	1	-	2
Okan Üniversitesi	2	-	1	-	Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi	1	-	-	-
Ondokuz Mayıs Üniversitesi	1	-	-	-	Mevlana Üniversitesi	4	-	-	-
Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi	-	1	-	-	Milli Savunma Üniversitesi	1	-	-	-
Pamukkale Üniversitesi	1	-	-	-	Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi	1	-	-	-

Üniversiteler	Etik Liderlik		Etik Kodlar		Üniversiteler	Etik Liderlik		Etik Kodlar	
	YL Tez Sayıları (Adet)	D. Tez Sayıları (Adet)	YL Tez Sayıları (Adet)	D. Tez Sayıları (Adet)		YL Tez Sayıları (Adet)	D. Tez Sayıları (Adet)	YL Tez Sayıları (Adet)	D. Tez Sayıları (Adet)
Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi	3	-	-	-	Yeditepe Üniversitesi	4	-	-	-
Sakarya Üniversitesi	2	-	-	-	Yüzüncü Yıl Üniversitesi	2	-	-	-
Selçuk Üniversitesi	4	1	-	-	Yıldız Teknik Üniversitesi	2	-	-	-
Süleyman Demirel Üniversitesi	1	-	-	-	Zirve Üniversitesi	7	-	-	-
Toros Üniversitesi	1	-	-	-	Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi	2	-	-	-
Trakya Üniversitesi	1	-	-	-	Türk Hava Kurumu Üniversitesi	1	-	-	-
Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi	-	-	-	1	Ufuk Üniversitesi	1	-	-	-
Avrasya Üniversitesi	1	-	-	-	Uşak Üniversitesi	5	-	-	-
Bahçeşehir Üniversitesi	11	-	-	-	Yalova Üniversitesi	1	-	-	-
Ege Üniversitesi	1	-	-	-	Toplam	130	21	3	8
Genel Toplam						151		11	

3.4. Etik Liderlik ve Etik Kodlar Konulu Tezlerin Alanlara Göre Dağılımları

Etik liderlik ile ilgili Tablo 5'e bakıldığında yapılmış olan tezlerin ağırlıklı olarak eğitim ve öğretim alanında (64 adet yüksek lisans tezi) ve (8 adet doktora tezi) ile başı çektiği görülürken hemen arkasından işletme alanında (43 adet yüksek lisans tezi) ve (8 adet doktora tezi) yapıldığı ortaya çıkmaktadır. En az çalışmanın ise sigortacılık alanında (1 adet yüksek lisans tezi) yapıldığını söylemek mümkündür. Türkiye'de 2006-2022 yılları arasında etik kodlar anahtar kelimesi ile ilgili yapılan tezler ele alındığında ise, toplamda (2 adet yüksek lisans tezi) ve (4 adet doktora tezi) ile en fazla çalışmanın işletme alanında yapıldığı görülmektedir. Spor, hemşirelik, kamu yönetimi ve sigortacılık alanlarında ise, etik kodlar ile ilgili herhangi bir lisansüstü çalışmanın yapılmadığı ortaya çıkmıştır.

Tablo 5. Etik Liderlik ve Etik Kodlar Konulu Tezlerin Türlerine Göre Alan Bazında Dağılımları

Alanlar	Etik liderlik		Etik Kodlar		
	Yüksek Lisans Tezleri (Adet)	Doktora Tezleri (Adet)	Yüksek Lisans Tezleri (Adet)	Doktora Tezleri (Adet)	
Bankacılık	2	1	-	1	
Eğitim ve Öğretim	64	8	1	1	
İşletme	43	8	2	4	
Sağlık Kurumları Yönetimi	2	1	-	-	
Spor	4	1	-	-	
Turizm	5	2	-	2	
Eğitim ve Öğretim	1	-	-	-	
Hemşirelik	2	-	-	-	
Kamu Yönetimi	6	-	-	-	
Sigortacılık	1	-	-	-	
Toplam	130	21	3	8	
Genel Toplam		151		11	

3.5. Etik Liderlik ve Etik Kodlar Konulu Tezlerin Özgün Dil Bakımından Dağılımları

Araştırma kapsamında Türkiye’de 2006-2022 yılları arasında yapılan yüksek lisans ve doktora tezleri özgün dillerine göre incelendiğinde etik liderlik anahtar kelimesinde yalnızca (3 adet yüksek lisans tezi)’nin İngilizce dilinde olduğu görülürken geri kalan (148 tezin) Türkçe dilinde ele alındığı ortaya çıkmıştır. Tablo 6.

Tablo 6. Etik Liderlik ve Etik Kodlar Konulu Tezlerin Özgün Dil Bakımından Dağılımları

Özgün Dil	Etik liderlik		Etik Kodlar	
	Yüksek Lisans Tez Sayıları (Adet)	Doktora Tez Sayıları (Adet)	Yüksek Lisans Tez Sayıları (Adet)	Doktora Tez Sayıları (Adet)
Türkçe	126	22	3	8
İngilizce	3	-	-	-
Toplam	129	22	3	8
Genel Toplam	151		11	

3.6. Etik Liderlik ve Etik Kodlar Konulu Tezlerin Danışman Unvanları Bakımından Dağılımları

Çalışma dâhilinde değerlendirilen etik liderlik ve etik kodlar adlı tezler ele alındığında yönlendirmeyi gerçekleştiren danışmanların Tablo 7 ‘ye göre etik liderlik konulu yüksek lisans tezlerini (60 adet tez) ve etik kodlar konulu yüksek lisans tezlerini (2 adet tez) en fazla “Dr. Öğr. Üyesi” unvanlı öğretim üyesinin yürüttüğü görülmüştür. Ayrıca etik liderlik ve etik kodlar anahtar kelimelerinde yapılan doktora tezleri ele alındığında sırasıyla en fazla tez danışmanlığının etik liderlik (11 adet doktora tezi) ve etik kodlar (5 adet doktora tezi) ile “Prof. Dr.” unvanındaki akademisyenler tarafından yönlendirildiği ortaya çıkmıştır.

Tablo 7. Etik Liderlik ve Etik Kodlar Konulu Tezlerin Danışman Unvanları Bakımından Dağılımları

Danışman Unvanı	Etik liderlik		Etik Kodlar	
	Yüksek Lisans Tez Sayıları (Adet)	Doktora Tez Sayıları (Adet)	Yüksek Lisans Tez Sayıları (Adet)	Doktora Tez Sayıları (Adet)
Prof. Dr.	29	11	1	5
Doç. Dr.	41	7	-	1
Dr. Öğr. Üyesi	60	3	2	2
Toplam	130	21	3	8
Genel Toplam	151		11	

3.7. Etik Liderlik Konulu Doktora ve Yüksek Lisans Tezlerinin Amaç, Kapsam ve Yöntem Açısından İncelenmesi

Etik liderlik ile ilgili doktora ve yüksek lisans tezlerinin konuları incelenmiş ve birbirinden farklı olan çalışmalar dikkate alınarak aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır:

- Öğretmen algılarına göre okul yöneticilerinin etik liderlik davranışlarının örgüt kültürü üzerine etkisi,
- Lise öğretmenlerinin etik liderlik algıları ile sosyal adalet algıları arasındaki ilişki,
- Orta öğretim müdürlerinin etik davranışlarının incelenme,
- Etik liderlik ile iş bütünleşmesi ilişkinin pozitif psikolojik sermaye bağlamında incelenmesi,
- Okul müdürlerinin etik davranışlarının öğretmenlerin psikolojik sermayeleri üzerindeki durumu,
- İlköğretim öğretmenlerinin algıladıkları örgütsel bağlılıklarının yöneticilerinin etik liderlik ve örgütsel adalet duyguları üzerindeki etkisi,
- Okul müdürlerinin etik liderlik davranışlarına ilişkin öğretmen algılarının yolsuzluk bağlamında incelenmesi,
- Okul idarecilerinin etik liderlik davranışları temelinde beden eğitimi öğretmenlerinin algıladıkları iş tatmini ve adalet algıları arasındaki ilişki,

- Etik liderliğin kurum içinde oluşturulan etik iklim üzerindeki etkisi,
- Etik liderlik norm dışı davranışlar güç mesafesi ve örgütsel yabancılaşma arasındaki ilişkiler,
- Yöneticilerin etik liderlik davranışı ile çalışanların kıskanma ve imrenme yönünden incelenmesi,
- Yöneticilerin etik liderliklerinin ve adaletli davranışlarının çalışanlar üzerindeki sinik davranışlar üzerindeki etkisi,
- Etik liderlik durumunun çalışanlar üzerindeki bağlılık duyguları ve iş performansı üzerindeki etkisi,
- Etik liderlik, örgütsel adalet ve çalışan performansı arasındaki ilişki,
- Örgütsel özdeşleşmenin öncülleri: etik liderlik ve etik iklim,
- Etik liderliğin özdeşleşme üzerindeki etkileri,
- İran Tebriz’de bulunan bir hastanede yöneticilerin etik liderlik davranışlarının hastane çalışanlarının örgütsel bağlılıkları üzerindeki etkisi,
- T.C. Ziraat Bankası örnekleme üzerinden etik liderlik ve bağlılık ilişkisinin incelenmesi,
- Okul yöneticilerinin etik liderlik davranışları,
- Başarılı yöneticilerin etik liderlik davranışlarının araştırılması,
- İlköğretim müdürlerinin göstermiş olduğu etik liderlik durumunun okulun etik iklimi üzerindeki etkisi,
- Ortaöğretim müdürlerinin sergilediği etik liderlik davranışının öğretmenlerin güdülenme düzeyleri üzerindeki etkisi,
- Okul yöneticilerinin etik liderlik özellikleri ile örgütsel bağlılıkları arasındaki ilişki,
- İlköğretim müdürlerinin etik liderlik düzeylerinin ölçülmesi,
- Yöneticilerin etik liderlik davranışlarının toplam kalite yönetimi üzerindeki durumu,
- Etik iklimin etik liderlik davranışı üzerindeki etkisinin örgütsel güç bağlamında incelenmesi: Üniversite örneği,
- Okul yönetiminin sergilediği etik liderlik davranışının öğretmenlerin örgüte duyduğu güven üzerindeki etkisinde yıldırımın rolü,
- Genel lise müdürlerinin etik liderlik davranışlarının öğretmenlerin güven ve özdeşleşme duyguları üzerindeki etkisi,
- İlköğretim yöneticilerinin etik liderlik davranışlarının öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi,
- Öğretmen algılarına göre okul yöneticisinin etik liderlik davranışları,
- Özel okullarda yöneticilik yapanların kurum öğretmenleri tarafından algılanan etik liderlik davranışlarının çalışan iş motivasyonlarına etkisi,
- Özel eğitim ve rehabilitasyon merkezlerindeki yöneticilerin etik liderlik davranışlarının çalışanlar la olan iletişime etkisi,
- Demografik açıdan okul müdürlerinin etik liderlik düzeyleri,
- Öğretmenlere göre etik liderlik davranışları,
- Sınıf öğretmenleri açısından okuldaki yöneticilerin etik liderlik düzeyleri,
- Hemşirelerdeki örgütsel sessizlik ile etik liderlik arasındaki ilişki,
- İşyerindeki çalışanların algıladıkları etik liderlik düzeyinin bağlılıkları üzerindeki durumu,
- Etik liderlik çalışanlar açısından iş tatminini nasıl etkiler?
- Etik liderlik iş yerindeki güveni ve performansı nasıl etkiler?
- Etik iklim ile etik liderlik arasındaki ilişki,
- Otel işletmelerinde etik liderlik algısının iş tatminine etkisi,
- Konaklama işletmelerinde etik liderlik algısının örgütsel bağlılığa etkisi,
- Akrama kayırmacılığının örgüte olan bağlılık üzerindeki etkisinin etik liderlik bağlamında değerlendirilmesi,
- Duygusal zekânın etik liderlik davranışı üzerindeki etkisi.

Yukarıda verilen bilgiler ışığında etik liderlik kavramı ile ilişkilendirilen tezlerin büyük çoğunluğunun eğitim bilimleri alanında ve okul yöneticileri ile öğretmenler üzerinden yapıldığı görülmüştür. Aynı zamanda tezlerin yapılmasında kurulan modellere bakıldığında ise, yönetim bilimi çerçevesinde konuların ele alındığı özelliklerde etik liderlik kavramının bağımsız değişken kabul edildiği örgütsel bağlılık, iş doyumunu, örgütsel güven, örgütsel adalet, örgütsel adanmışlık gibi konularda yoğunlaştığı fark edilmektedir.

Etik liderlik kavramı ile ilgili Türkiye’de 2006-2022 yılları arasında yayınlanmış olan doktora ve yüksek lisans tezleri yöntem biçimi yönüyle incelenmiş ve yapılan tezlerin büyük bir kısmında (148 adet doktora ve yüksek lisans tezi) nicel araştırma yönteminin (SPSS, Lisrel, SmartPLS, AMOS, SPSSMacro) kullanıldığı gözlemlenmiştir. Ayrıca nitel yönlü analize rastlanmazken (3 adet tez)’de mülakat-görüşme tekniğinin uygulandığı görülmüştür. Bu yönüyle konuya bakıldığında yapılan tezlerin büyük çoğunluğunun nicel yönlü olduğu ve anket tekniği kullanılarak verilerin elde edildiği söylenebilir.

3.8. Etik Kodlar Konulu Doktora Tezlerinin Amaç, Kapsam ve Yöntem Açısından İncelenmesi

Etik kodlar ile ilgili Türkiye’de 2006-2022 yılları arasında yapılan tezler yukarıda belirtildiği üzere etik liderliğe göre oldukça az çalışıldığı için bu kısımda etik kodlar ile ilgili yapılan öncelikle doktora tezleri ele alınacak daha sonra ise yüksek lisans tezleri ortaya koyulacaktır. Buna göre tez başlığında etik kodlar kelimesi geçen doktora tezlerinin amaç ve ana odaklarına göre aşağıdaki konular ön plana çıkmaktadır:

- Yükseköğretim kurumları etik kodları modelinin üniversitelerdeki uygulamalarının paydaş grupları üzerindeki etkisi,
- Etik kodların vekâlet maliyetleri üzerindeki etkisi,
- Ülke içindeki turistlerin paket turlar üzerinden yapmış olduğu etik olmayan davranışlar ve bunların üzerinden geliştirilen etik kodlar,
- Kurumsal etik kodların öncülleri ve sonuçları,
- Öğretmenlik mesleğine ilişkin etik kodlar,
- Turizmde küresel etik kodlar,
- Banka sektöründe etik kodların oluşturulması örneği,
- Etik kodların rekabet stratejilerine etkileri.

Yukarıda verilen bilgiler ışığında etik kodlar ile ilgili yapılan doktora tezlerine bakıldığında az sayıda yapılan (8 adet doktora tezi) doktora tezi olmasına rağmen (2 adet tez)’in turizm alanında yapıldığı görülmüştür. Diğer (6 adet) doktora tezinin sırasıyla Yükseköğretim Kurumu (1 adet); bankacılık (1 adet); milli eğitim bakanlığına bağlı okullar (1 adet); kamu alanında (1 adet); özel sektörde (2 adet) yapıldığı anlaşılmıştır.

Etik kodlar ile ilgili yazılan tezlerin uygulama yöntemleri incelendiğinde ise öncelikle yapılan doktora tezlerine bakılmıştır. Bu çerçevede yapılan doktora tezlerinin (5 adet doktora tezi) niceliksel analize dayalı ve SPSS programı kullanılarak veriler değerlendirilmiştir. (3 adet doktora tezi)’nde mülakat tekniği ve görüşme usulü uygulanarak veriler elde edilmiştir.

3.9. Etik Kodlar Konulu Yüksek Lisans Tezlerinin Amaç, Kapsam ve Yöntem Açısından İncelenmesi

Etik kodlar ile ilgili yüksek lisans tezlerinin amaçları incelendiğinde aşağıdaki ilişkilerin ortaya çıktığı görülmektedir:

- Çokuluslu işletmelerde sosyal sorumluluk ilkeleri, çocuk işçiliği ve etik kodlar,
- Büro çalışanları örneği üzerinden etik kodlar ve iş tatmini ilişkisi,
- Akademisyenlik mesleğine yönelik etik kodların geliştirilmesine ilişkin görgül bir araştırma.

Etik kodlar ile ilgili yapılan yüksek lisans tezlerine bakıldığında ise akademisyenlik mesleğinin etik kodları üzerine (1 adet yüksek lisans tezi) yapıldığı ortaya çıkmaktadır. Bunun yanında etik kodların çokuluslu işletmelerdeki durumu ve sosyal sorumluluk ile ilişkisinin yanısıra çocuk işçi çalıştırılmasındaki etkisi ile ilgili (1 adet yüksek lisans tezi) bulunmaktadır. Son olarak etik kodlar bağımsız değişken kabul edilmiş ve iş doyumunu ile arasındaki ilişkinin ele alındığı (1 adet yüksek lisans) çalışması bulunmaktadır. Çalışmanın yöntem kısmında ise YÖKTEZ üzerinden taranan ikincil veriler ele alınarak analiz yapılmıştır. Ayrıca yapılan tezlerin genelinde SPSS programı

kullanılarak demografik yapı, korelasyon ve doğrulayıcı faktör analizleri ortaya koyulmuştur. Bununla birlikte tezlerde yapısal eşitlik modellemesi uygulanmıştır. Böylece bağımsız değişkenler ile bağımlı değişkenler arasındaki ilişkiler öncelikli olarak incelenmiştir. Etik kodlar ile yapılan doktora ve yüksek lisans tezlerine bakıldığında (11 adet tez) mülakat tekniği ve anket yönteminin kullanıldığı gözlemlenmiştir.

4. TARTIŞMA VE SONUÇ

Bu araştırmada Türkiye’de (2006-2022) yılları arasında çeşitli üniversitelerdeki danışmanlar öncülüğünde gerçekleştirilen anahtar kelimeleri “etik liderlik ve etik kodlar” olan tezlerin betimleyici analizini yapmak adına ortaya koyulmuştur. Bu amacın gerçekleştirilmesi için kullanılan analiz yöntemi doküman inceleme biçimi olmakla birlikte analizin kaynağı YÖK TEZ’de paylaşım izni olan yüksek lisans ve doktora tezleridir. Ayrıca yüksek lisans ve doktora tezleri tür, yıl, üniversite, kullanılan dil, danışmanların unvanları, amaçları, ana odakları ve yöntem bilimleri açısından ele alınarak sistematik inceleme yöntemi ile araştırılmıştır.

Söz konusu tezlere niceliksel olarak bakıldığında etik liderlik konusunun etik kodlar konusuna göre oldukça fazla yüksek lisans ve doktora tezinde anahtar kelime olduğu ortaya çıkmaktadır. Bu yönüyle bakıldığında etik liderliğin etik kodlara göre daha somut bir olgu olmasının giriş kısmında yapılan tanımlar ve kıyaslamalardan hareketle bu sonuçları doğurduğu söylenebilir (Hartog, 2004).

Örnekleme dâhilindeki etik liderlik ve etik kodlar etiketli lisansüstü tezlerin hazırlandıkları yıllara bakılınca 2008-2013 yıllarında etik liderlik ile ilgili hem yüksek lisans hem de doktora tezlerinin az olduğu ancak 2014-2017 yılları arasında özellikle yüksek lisans tezlerinin sayısının arttığı ve doktora tezlerinin bu yıllar arasında artış gösterdiği görülmektedir. Etik kodlar yönüyle yıllara göre bakıldığında ise yapılan yüksek lisans ve doktora tezlerinin az olması nedeniyle ilginin yine etik liderlik anahtar kelimesinde olduğu gibi 2017-2018 yılları arasında arttığı ve bu eğilimin doktora tezi düzeyinde olduğu görülmektedir. Bu verilerden hareketle Türkiye’de 2017 yılından sonra etik liderlik ve etik kodlar kavramları çeşitli üniversiteler tarafından daha yoğun şekilde ele alınmıştır; ancak ABD ve Avrupa ülkelerinde 2008 yılından bu yana çalışılan etik kodlar ya da profesyonel etik standartlar ülkemizde henüz bu yoğun ilgiye kavuşmamıştır. Bu haliyle bakıldığında ülkemizde konu ile ilgili yapılan çalışmalar incelenmiştir ve bu çalışmaların genelini (Battal,2019; Battal ve Karabey, 2020; Karabey ve Battal, 2018) tarafından yapıldığı görülmüştür.

Etik kodlar anahtar kelimesine göre en fazla katkıyı yüksek lisans tezleri bakımından Bahçeşehir Üniversitesinin gerçekleştirdiği görülmektedir. Bununla birlikte etik liderlik konusu ile ilgili yapılan doktora tezlerine en güçlü katkıyı Gazi üniversitesinin yaptığı ortaya çıkmaktadır.

İlgili tezlerin hazırlandığı konulara enstitü yönünden bakıldığında ise bu oranın hem etik liderlik hem etik kodlar için en fazla eğitim bilimleri ve işletme alanlarında olduğu gözlemlenmektedir. Bu durum etik liderlik ve etik kodlar kavramlarının farklı enstitülerce yeterince benimsenmediği ya da tartışılmadığı ortaya çıkarmaktadır.

Araştırmanın diğer kısmını oluşturan tezlerin dili yönüyle incelendiği kısma bakıldığında ise tezlerin büyük bir çoğunluğunun anadilde Türkçe olarak yazıldığı ve bu durumun nedeninin neredeyse birçok üniversitemizde anadilde eğitimin esas olmasından kaynaklandığı söylenebilir. Bu haliyle evrensel bir platforma hitap etmek için uluslararası öğrenci sayısının çok ciddi bir şekilde artırılması ve bu öğrencilerin Türkiye ile ilgili çalışmalarda yer bulmasının cazip hale getirilmesi önemlidir. Örnek vermek gerekirse post-doc programları ülkemizde aktif olarak teşvik edilebilir.

Tezlerin hazırlanmasında yol gösterici olan danışmanların unvanlarına bakıldığında etik liderlik ile ilgili yapılan hem yüksek lisans hem de doktora tezlerinde en fazla “Dr. Öğr. Üyesi” unvanlı öğretim üyelerinin yer aldığı görülürken etik kodlar konusunda danışmanların daha çok “Profesör” unvanlı oldukları gözlemlenmektedir. Bu haliyle etik liderlik konusu daha genç öğretim üyeleri tarafından ilgi görürken etik kodlar konusunun daha tecrübeli ve meslekte deneyimi olan öğretim üyeleri tarafından yönlendirildiği söylenebilir.

Etik liderlik ile ilgili konu ele alındığında tezlerde genel olarak örgütsel vatandaşlık davranışı, örgütsel adalet, örgüt kültürü, pozitif psikolojik sermaye, yolsuzluk davranışı, sapkın davranışlar, psikolojik güvenlik ve etik iklim gibi kavramlar arasında bağlantı ve modeller kurulmuştur. Büyük bir çerçevede betimsel olarak tezler değerlendirildiğinde ise araştırmacılar etik liderlik kavramının olumlu olan diğer kavramları etkileyeceğini öngörmüş ve yapılan tezlerin büyük bir çoğunluğunun amaç kapsam ve sonuç kısımlarında anlamlı bir ilişki bulunduğu ortaya koyulmuştur.

Etik kodlar anahtar kelimesi ile ilgili yapılan yüksek lisans ve doktora tezleri incelendiğinde yapılan çalışmanın sınırlı olması sebebiyle daha net bir tabloyu ortaya koymak güçleşmektedir. Buna rağmen tezlerin yöntem ve konusu bakımından Yükseköğretim kurumunda etik kodların varlığı ve incelenmesi, vekâlet maliyeti kuramı ile ilişkisi, turizmdeki etik kodların geliştirilmesi, akademisyenlerin etik kodlarının oluşturulması, iş doyumunu ile ilişkisi gibi konular ele alınmıştır. Bu verilerden hareketle etik kodlar ile ilgili yapılan tezler ağırlıklı olarak belirli mesleklere kurallar getirmek ya da mevcut kuralların incelenmesi üzerine yazılmıştır.

Örneklem kapsamındaki lisansüstü tezler (Etik liderlik-Etik kodlar) yöntembilim açısından incelendiğinde eğilimin nicel araştırma etrafında toplandığı ortaya çıkmaktadır. Bu durumun temel nedeni Türkiye’de pozitivist bakış açısının egemen olması ve bu sonuçların daha güvenilir kabul edilmesi olarak yorumlanabilir. Ancak bu noktada ülkemizdeki pozitivist odaklı nicel yönlü çalışmalar tam olarak kendisine yer edinmemiştir. Bunun çeşitli nedenleri olmakla birlikte veri toplama yöntemleri olarak anket ve katılımcıların haberinin olduğu gözlem ya da mülakat tekniklerinin yeterince uzun bir algı boyutunu yansıtamaması da literatürde tartışılan bir başka konuyu oluşturmaktadır. Bu açıdan nitel çalışmaların özellikle sosyal bilimlerde daha fazla ele alınması ve yoğunlaşması gerektiği gerçeği daha belirgin biçimde karşımıza çıkmaktadır. Böylece alan ile ilgili boşlukların farkına varılması hem danışmanlara hem de araştırmacılara alanlarıyla ilgili SWOT analizi yapma fırsatını temin edecektir.

Bu araştırmada Türkiye’de (2006-2022) yapılan etik liderlik ve etik kodlar lisansüstü tezlerin genel görünümü çeşitli ayrıntılara odaklanarak ele alınmıştır. Çalışmada betimsel analiz yöntemlerinden olan sistematik derleme ve değerlendirme ve buna paralel olarak doküman inceleme yöntemi esas alınmıştır. Çalışma ulusal düzeyde hazırlanan tezleri incelemesi yönüyle ulusal literatüre katkı sunarken uluslararası düzeyde Türkiye ile ilgili etik liderlik ve etik kodlar anahtar kelimelerinde yapılmış olan yüksek lisans ve doktora tezlerinin genel görünümü ve konu dağılımını ortaya koyması yönüyle yol gösterici niteliktedir. Araştırma ile ilgili ilerde yapılacak çalışmalarda ulusal literatür haricinde WOS’ta taranan ya da farklı veri tabanları kullanılarak yapılmış tezlerin incelenmesi konunun daha fazla derinleştirilmesi yönüyle düşünülebilir.

Etik liderlik ve etik kodlar kavramları üzerine hazırlanan tezlere tür yönüyle bakıldığında etik liderlik ile ilgili dominant bir şekilde yüksek lisans tezlerinin fazla olduğu görülürken etik kodlar için bu durumun tam tersi şeklinde olduğu görülmektedir. Bulgulara göre Türkiye’de etik liderlik ile ilgili çalışmaların genellikle yüksek lisans düzeyinde kaldığı yeterli derinleşmenin yapılmadığı görülmektedir. Ek olarak etik kodlar ile ilgili yapılan çalışmanın oldukça az olduğu ancak bu çalışmaların neredeyse tamamının doktora tezi düzeyinde olduğu görülmektedir. Bu bulgulara dayanarak etik liderlik ile ilgili ülkemizde daha fazla doktora çalışmasına yönlendirmenin yapılması ve etik kodlar ile ilgili de hem yüksek lisans hem de doktora düzeyinde daha fazla tezin yapılmasının gerekli olduğu düşünülmektedir. Bu haliyle ilerleyen yıllarda Türkiye’de Etik liderlik konusunun derinlik yönüyle ve özellikle doktora tezlerinde ele alınmasının sağlanması gereklidir. Türkiye’de Etik kodlar ile ilgili yapılan doktora ve yüksek lisans tezlerinde ise niteliksel olarak oldukça zayıf kaldığı görülmektedir. Başka bir ifadeyle ülkemizde etik kodların öneminin henüz anlaşılmadığını söylemek mümkündür. Bu çalışma, gelecekte araştırma konusu belirleyecek olan yüksek lisans ve doktora tezi öğrencilerine, etik liderlik, etik kodlar konusunda araştırma yapmayı planlayan bilim insanlarına rehber olacaktır. Aynı zamanda bu çalışmanın da her çalışmada olduğu gibi eksiklikleri bulunmaktadır. Gelecekte örneğin: Avrupa birliği ülkelerindeki tezleri ortaya koyarak etik liderlik ve etik kodlar arasındaki durum kültürler arası olarak incelenebilir. Böylece ülkeler arasında ilgili konular hakkındaki derinleşme düzeyi daha kapsamlı ortaya koyulabilir.

YAZARLARIN BEYANI

Katkı Oranı Beyanı: Yazarlar çalışmaya eşit oranda katkı sağlamıştır.

Destek ve Teşekkür Beyanı: Çalışmada herhangi bir kurum ya da kuruluştan destek alınmamıştır.

Çatışma Beyanı: Çalışmada herhangi bir potansiyel çıkar çatışması söz konusu değildir.

KAYNAKÇA

Almaz, F. (2020). Türkiye’de sivil havacılık yönetimi araştırmalarındaki eğilimler: 1998-2019 yılları arasında yapılmış doktora ve yüksek lisans tezleri üzerine karşılaştırmalı bir derleme. *Uygulamalı Bilimler Fakültesi Dergisi*, 2(1), 17-32.

- Almaz, F. (2021). Türkiye’de iş ahlakı ve iş etiği üzerine yapılmış lisansüstü tezlerin analizi: Sistematik derlemeye dayalı nitel bir araştırma. *İş Ahlakı Dergisi*, 14(2), 329-363
- Aslan, A. (2018). Sistematik derleme ve meta-analiz. *Acta Medica Alanya*, 2(2), 62-63.
- Battal, F. (2019). Profesyonel etik standartları ile örgütsel vatandaşlık davranışı arasındaki ilişkide örgütsel özdeşleşmenin rolü: ortaokul öğretmenleri üzerine bir araştırma. *İşletme Araştırmaları Dergisi*, 11(4), 3143-3156.
- Battal, F. ve Karabey, C. (2020). Kurumsal sosyal sorumluluk, kurumsal itibar, profesyonel etik standartlar ve örgütsel vatandaşlık davranışı arasındaki ilişkiler. *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 34(2), 603-629.
- Brown, M. E., Trevino, L. K. ve Harrison, D. A. (2005). Ethical leadership: a social learning perspective for construct development and testing. *Organizational Behavior and Human Decision Processes*, 97(2), 117-134.
- Creswell, J. W. ve Poth, C. N. (2007). *Qualitative inquiry & research design choosing among five approaches*. Sage Publications.
- Çelebi, N. ve Akbağ, M. (2012). Genel liselerde çalışan öğretmenlerin etik davranışlarını belirlemeye yönelik bir araştırma. *International Online Journal of Educational Sciences*, 4(2), 425-441.
- Çınar, N. (2021). İyi bir sistematik derleme nasıl yazılmalı? *Online Türk Sağlık Bilimleri Dergisi*, 6(2), 310-314.
- Erdoğan, N., Torlak, O. ve Tiryaki, K. B. (2018). *Temelleri ve uygulamalarıyla iş ahlakı*. İGİAD Yayınları.
- Gürlek, B. ve Gürol, M. A. (1993). Kalite’ye giden yolda etik yapının rolü. *Dokuz Eylül Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 8(1), 192-203.
- Handy, F. ve Russell, A. R. (2018). Making ethics part of practice: Developing a code of ethics. *Ethics for Social Impact* içinde (s. 63–87). https://doi.org/10.1007/978-3-319-75040-8_4
- Hartog, M. (2004). Critical action learning: Teaching business ethic. *Reflective Practice*, 5(3), 395-407.
- Hatipoğlu, H. (2021). Sistematik derleme ve meta analiz. *Eskişehir Türk Dünyası Uygulama ve Araştırma Merkezi Bilişim Dergisi*, 2(1), 7-10.
- Helvacı, M. A. (2010). İlköğretim okulu yöneticilerinin etik liderlik davranışı gösterme düzeyleri. *Zeitschrift für die Welt der Türken (Journal of World of Turks)*, 2(1), 391- 410.
- Howell, J. M. ve Avolio, B. J. (1992). The ethics of charismatic leadership: submission or liberation? *Academy of Management Perspectives*, 6(2), 43–54. <https://doi.org/10.5465/ame.1992.4274395>
- Karabey, C. N. ve Battal, F. (2018). Profesyonel etik standartlar, kurumsal sosyal sorumluluk. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 22(4), 2249-2263.
- Karacam, Z. (2013). Sistematik derleme metodolojisi: Sistematik derleme hazırlamak için bir rehber. *Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Elektronik Dergisi*, 6(1), 26-33.
- Kürü, S. A. ve Aksoy, G. (2021). Etik liderlik üzerine hazırlanan lisansüstü tezlere yönelik bir inceleme. *Ardahan Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 3(2), 102-111.
- Lovett, B. J. ve Jordan, A. H. (2005). Moral values, moralism, and the 2004 presidential election. *Analyses of Social Issues and Public Policy*, 5(1), 165-175.
- Molander, E. A. (1987). A paradigm for design, promulgation and enforcement of ethical codes. *Journal of Business Ethics*, 6(8), 619-631.
- Pater, A. ve Van Gils, A. (2003). Stimulating ethical decision-making in a business context: effects of ethical and professional codes. *European Management Journal*, 21(6), 762-772.
- Strauss, A. L. (1987). *Qualitative analysis for social scientists*. Cambridge University Press.

- Strobel, F. (2001). Was bringt ein unternehmensweiter Ethik-Kodex? Verminderung des risikos, opfer von wirtschaftskriminalität zu werden, dank Ethik-Kodex. *Der Schweizer Treuhänder*, 75(5), 413-418.
- Toor, S. R. ve Ofori, G. (2009). Ethical leadership: Examining the relationships with full range leadership model, employee outcomes, and organizational culture. *Journal of Business Ethics*, 90(4), 533-547.
- Torrance, H. (2004) Using action research to generate knowledge about educational practice. G. Thomas ve R. Pring (Ed.), In *Evidence-based practice in education* içinde (s. 187-200). Open University Press.
- Valentine, S. ve Fleischman, G. (2002). Ethics codes and professionals' tolerance of societal diversity. *Journal of Business Ethics*, 40(4), 301-312.
- Wright, R. W., Brand, R. A., Dunn, W. ve Spindler, K. P. (2007). How to write a systematic review. *Clinical Orthopaedics and Related Research*. 455, 23-29.
- Yağmur, A. (2020). Etik liderliğin etik davranış ve etik iklim üzerine etkisinde etik programların takip algısının ılımlaştırıcı rolü. *İş Ahlakı Dergisi*, 13(1), 1- 30.
- Yang, C. (2014). Does ethical leadership lead to happy workers? A study on the impact of ethical leadership, subjective well-being, and life happiness in the Chinese culture. *Journal of Business Ethics*, 123(3), 513-525.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2018). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (10. Baskı). Seçkin Yayıncılık.
- Yılmaz, E. (2005). *Ahlâk, toplum yapısının bir parçası olarak etik ve liderlik, öğretmenün dünyası*, Odun pazarı Belediyesi Yayınları Eğitim Dizisi-3, Mikro Yayıncılık.
- Yukl, G. (2013). *Leadership in Organizations* (8. Baskı). Prentice Hall.
- Yüksel, M. (2015). Etik kodlar, ahlak ve hukuk. *Hacettepe Hukuk Fakültesi Dergisi*, 5(1), 9-26.